

Pórarinn Eldjárn Stanleyhamarsheimt

Þegar Jón Þór Óðinsson vaknaði á þessum grúa fimmfundagsmorgni var hann dálitla stund að átta sig en þó liðu ekki nema nokkrar sekúndur þar til spælingin hellist yfir hann á ný. Hann skreiddist fram úr, hristi hausinn og opnaði skólaröskuna, hvolfði úr henni og fór einu sinni í gegnum öll hölf-in eins og alle hefði ef til vill verið tómur misskilningur. En það var því miður ekki svo: Hamarinn var gjörsanlega hortinn. En hvernig? Varla hafði hann hoppað upp úr röskunni og hvergi var á henni nógu stórt gar. Það hlaut einhver að hafa tekið hann. Og Jón Þór hafði vissan aðila grunaðan.

En hvað hafði hann eiginlega verið að þvælast með hammarinn í skólann? Jón Þór gar ekki annað en bölvæð sjálfum sér fyrir þá virleysu. Hann hafði verið að fíflast með hann og sýna hann af einrómanu monni en svo hafði engum þótt þetta neitt merki-legt nema Þórði smíðakennara, karlskriðurinn átti ekki orð af aðdáun.

Hammarinn var erfðagripur en gallinn var bara sá að Jón Þór var ekki búinn að erfða hann. Það stóð að vísu til eins og afi hans var margbúinn að lýsa yfir. En gamli maðurinn var enn í fullu fjöri, stundum einum of miklu meira að segja. Afi hafði fengið þennan merkilega grip að gjöf þegar hann fór með sendinefnd frá Trésmiðafélagi Reykjavíkur að skoða Scanley-þarmraverksmiðjurnar í Bandaríkjunum sumarið 1963. Í sjálfar höfuðstöðvarnar í New Britain í Connecticut. Ótal sögur kunnir afi úr þeirri miklu ævinyriferð. Hann var óspar á að segja þær, sat þá yfirleitt í leðurstólnum, hafði tekið hammarinn ofan af vegg og handlék hann ástrúðlega meðan hann lét móðan mása. Hausinn á hamrinum var gylltur og úrflúraður, skafrið úr flíabeini og nafnið grafið í það með skrautletri ásamt dagsetningunni:

Jón Thor Odinson, July 24th 1963. Nafnið þeirra beggia afans og alnafnans. Síðan amma dó fyrir löngu þótti afa ekki jafnvænt um neitt og þennan hammar. Jón Þór hafði freistrast til að taka hann meðan afi var í Hveragerði. Hann átti að sjá um að vökva blómin fyrir gamla manninn, gefa kerfinum og henda ruslpósti. Hann hafði ætlað að skila hamrinum í dag en afi var væntanlegur á morgun.

Jón Þór var eiginlega alveg viss um að sökdólgurinn væri Þrymur Örn Mjólförð bekkjarbróðir hans. Þrymur var afskaplega erfður náungi, scór og feitur og dálitrið klíkkadúr og Jón Þór hafði oft átt í útréðum við hann. Reyndar vissi hann upp á sig sökina um að hafa scrít honum og meðal annars átt upprökin að því að kalla hann Þrym þrumara. Einhvern veginn varð hann að komast að því hvort Þrymur var sá seki. En hvernig? Ekki gar hann með nokkru móúð farið og spurtt hann og enn verra væri að ásaka hann beint og hafa hann hugsanlega fyrir rangri sök. Það gæti orðið meira en lítið vandtréðalegt fyrir Jón Þór því það var ekki hægt að neita því að sjálfur hafði hann auðvirað stoltið hamrinum frá afa sínum.

*

Á leiðinni í skólann gat hann rætt málið við Jónínu Freyju, tvíbursystur sína. Fyrst hafði hún reyndar ekkert uppbyggilegt fram að færa:

- Þú getur bara sjálfum þér um kennt. Fjáranlegt að halda að það sé eitthvað svalt að mæta í skólann með einhvern asnalegan hammar frá afa sínum. Og tyna honum svo bara. Eins og veslings afa þykir nú vænt um þennan hammar. Hvað varstu eiginlega að hugsa?

- Nú, hann er að minnsta kosti nógu svalur til að einhverjum datt í hug að strela honum frá mér. Þetta er Þrymur. Það er alveg á hreinu. Ég bara veit ekki hvernig ég get sannað það. Þú veist hvernig hann er.

Þá hafði Jónína Freyja loks sagt eitthvað af vici:

- Af hverju biðurðu ekki Loga að komast að því? Hann er sá eini af vinnum þínum sem kann tökina á Þrymi og þessum þursaflokki hans.

Þetta var alveg rétt. Logi var einmitt svoða náungi sem gat komið sér vel alstaðar ef hann vildi það við hafa. Samur var hann alls ekki vinsæll.

*

Þegar Jón Þór kom inn í skólastofuna sá hann strax á svipnum á Þrymi að hann var sá seki. Hvernig hann sat þarna útbeldur af monti og vinir hans glottandi í kringum leiðtogann. Rétt um leið og kennarinn kom inn í stofuna leit Þrymur á Jón Þór og lék um leið háðslega með höndunum að hann héldi á nagla milli þumals og vísifingurs vinstri handar og væri að negla hann með hamri í þeirri hægti. Skýrara gat það ekki verið.

Jón Þór talaði því við Loga í næstu frímínúttum. Hann tók málið strax að sér og var ekki lengi að finna út úr því. Eftir nokkur SMS fram og til baka lá óbein jáctning fyrir og jafnframt tilkynni Þrymur að hann mundi seinna um daginn birta skilyrðin sem hann setti fyrir því að afhenda hamarinn. Jón Þór vonaði bara að það yrði ekki eitthvað hræðilega niðurlægjandi. Maður gat aldrei verið viss þegar Þrymur var annars vegar.

Hann var kominn heim þegar Logi hringdi í hann og sagði honum hvers þursinn krefðist. Jón Þór varó ansi vondaufur þegar hann heyrði hver

skilyrðin væru. Slík klíkkun var alveg eftir Þrymi. Í stuttu máli krafðist Þrymur þess sem sagt að Jónína Freyja yrði kærastan hans. Hún átti að hefja ferlinn með því að fara með Þrymi á bíó strax sama kvöld. Um leið ætlaði hann að afhenda hamarinn, eða „hlutinn“ eins og hann komst að orði í skeyrinu.

Þegar Jón Þór var búinn að safna nægum kjarki fór hann fram á þetta við Freyju systur sína. Fyrst var hún alveg viss um að hann væri að grínast en svo þegar hann hélt áfram og hún átráði sig á því að hann var í alvöru að biðja hana um þetta varð hún gjörsamlega snælduó:

- Heldurðu virkilega að ég sé einhver helvícis mella? Það mundi aldrei einu sinni hvarfa að mér að láta sjá mig með þessu ógeði.

Jón Þór reyndi samt að deksra hana en þá sleppti hún sér endanlega og réðst á hann. Hann hélt hún ætlaði að kyrkja sig og slapp við illan leik. Það dugðu engin rök á hana, hann sagði að hún þyrfti auðvitað ekkert að vera með Þrymi, heldur bara mæta í bíóið, ná hamrinum og segja honum svo upp strax.

*

Heimir vinur hans átti hugmyndina:

- Heyrðu, sagði hann, þið eruð víðurar og eiginlega alveg eins í útliti þó þú sért aðeins stærri. Fáðu lanuð fót afhenni, og einhverja skartgrip, til dæmis stóru perlufestina sem hún var með í dag. Svo ferðu bara á stefnumótid og nærð strax af honum hamrinum.

Jón Þór hélt fyrst að Heimir væri orðinn eitthvað bilaður:

- Heldurðu að ég sé einhver helvícis hommi? Heldurðu að ég ætli að fara að klæða mig í kerlingarföt?

Loga fannst hugmyndin hinsvegar frábær:

- Ég sé að minnsta kosti ekki neina betri leið til að ná hamrinum fyrir morgundaginn.

- Hann fættar þetta eins og sko, sagði Jón Þór.

- Nei, blessaður vertu, hann er svo villaus. Og heyrðu, ég skal koma með þér.

- Þá fættar hann það nú á stundinni. Ef þú kemur með Freyju systur, þá veit hann sko alveg að þetta er ég.

- Nei, ég verð líka dulbúinn. Ég gæti verið einhver vinkona Freyju sem hún tekur með sér til öryggis. Það er oft svoléiðis.

- Hvaða vinkona, hann þekkir þær allar...

- Ég verð frænka utan af landi. Frá Fáskrúðsfirði til dæmis. Drífðu í þessu maður ef þú vilt fá hamarinn. Ég læt Þrym vita að Freyja ætli að koma.

Áður en Jón Þór vissi var Logi búinn að grípa gennsann og hringja í Þrym.

- Ókei, sagði hann, þetta gengur svona. Hún kemur í bíóið klukkan átta og þú verður með hamarinn, annars fer hún strax. Hún kemur bara inn í salinn og sest hjá þér. Passaðu sæti. Héyrðu, og líka fyrir frænku hennar frá Fáskrúðsfirði. Gömul kelling? Þruu bílaður, maður. Þetta er alveg gæðveik gella, miklu sætari en Freyja. Ókei, segjum það.

- Hver er sætari en ég?

Freyja var komin inn til þeirra og Logi sagði eins og skot:

- Ég.

Síðan kvaddi hann og sagðist koma aftur strax eftir kvöldmat.

Freyja ætlaði beinlínis að rífna af háctri þegar hún heyrði fívað til stóð. En svo byrjaði hún að hjálpa til af miklum áhuga. Hún kom með fullt af fötum af sér en mörg þeirra reyndust of litil. Þeim tókst samt að finna hirt og þetta en enduðu svo með því að fá lánaðan kjól af mömmu sinni. Þau sögðu henni að það ætci að vera grímuball í skólanum. Einhversstaðar fundu þau líka hárkollu. Freyja hjálpaði bróður sínum að mála sig og endaði með því að bjóða honum perlufesina sína. Hún skemmti sér konunglega og var óspör á góð ráð en Jóni Þór var farið að finnast þetta minna og minna fyndið.

Dyrabjallan hringdi. Jón Þór tók af sér hárkolluna, skella sér í nártslöpp yfir kjólinn og fór til dýra. Þar var einhver rosasæt stelpa sem hann hafði aldrei séð áður. Er Freyja við? spurði hún. Jón Þór kallaði á systur sína. Hún kom strax og fór að hlæja. Ókunnna stelpa skellihló líka og það var fyrst þá sem Jón Þór átraði sig á því að þetta var Logi.

Jón Þór var orðinn verulega ósýrkur þegar þeir gengu inn í bíóið. Sem betur fór var frekar skuggsýnt og hann reyndi að láta litid fyrir sér fara. En Logi virðist njóta sín vel. Hann fór í miðasöluna og sá um allt. Á leiðinni hafði hann lagt Jóni Þór lífsreglurnar um það hvernig hann ætti að vera:

- Reyndu að labba dálítið eðlilega og ekki vera alveg eins og tröllskessa. Beygðu þig aðeins í hnjánum þegar við göngum í salinn. Já, vertu bara eðlilegur og brosandí eins og systir þín. Af hverju ættir þú ekki að geta það alveg eins og hún?

Þegar þeir stigu inn í rökkvaðan salinn langaði hann helst til að hlaupa burt og gefa skít í þetta allt saman. Hann ætlaði bara að játa allt fyrir afa sem síðan mundi sjá til þess að láta lögregluna hirta hamarinn af þessum helvítis glæpamanni. Hann sá út undan sér hvar Þrymur sat og var alltaf að líta um öxl. Sítt hvorum megin við hann voru tvö auð sæti sem hann hafði lagt hrammana yfir. Þá ákvað Jón Þór að hingað og ekki lengra gævi hann gengið. Hann snarstansaði og ætlaði að æða burt en hann komst ekkert fyrir Loga sem ýtti honum áfram af hjárafli og hvæsti í eyrað á honum:

- Þú verður að vinna til hans. Ég er frá Fáskrúðsfríði og þekki hann ekki neitt.

Nú var Þrymur búinn að koma auga á þá og benni þeim að koma. Héðan af varð ekki aftur snúid.

*

Eftir þetta varð atburðarásin hröð. Jón Þór vissi eiginlega varla af sér fyrr en hann var kominn heim til afa síns, búinn að hengja hamarinn á sinn stað á veggnum, fatinn úr stelpuförnum og kominn í gömul jakkafor af afa sem hann fann inni í skáp. Hann settist í leðurstólinn og reyndi að slaka á meðan hann fór yfir atburðarásina í huganum.

Þeir Logi, eða Þuríður eins og hann hafði kynnt sig, höfðu fikrað sig inn eftir sætaröðinni í átt til Þryms. Um leið og þeir voru sestir lyfci Þrymur plastpokka upp af gólfinu og þar sást glitri í hamarinn. Þá hafði Jón Þór alveg missi stjórna á sér. Hann gaf skít í allt planið sem Logi var búinn að fara svo vandlega yfir. Hann hrifsaði pokann af Þrymi og stóð um leið upp. Þvínæst ruddist hann

burt eftir sætaröðinni og hugsaði um það eitr að komast burt.

Hann sá að Þrymur stóð strax upp og gargaði:

- Hey ...

Síðan vissi Jón Þór ekki meira fyrr en hann var kominn móður og mäsandi út úr bíóinu. Hann hafði sloppið óséður og fór strax og faldi sig bak við bíl til að sjá hvert Þrymur færi. En honum til mikillar furðu kom enginn. Hann beið dagóða stund en hneppi síðan vel að sér og strunsaði heim til afa.

37

Hann heyrði ekki frá Loga fyrr en daginn eftir.

- Þú ert nú meiri auminginn, sagði hann. Ég varð að taka að mér að stoppa þursinn.

- Hvernig fyrsta eiginlega að því? Ég hugsa að þú sért helmingi minni en Þrymur.

Logi þagði um stund en sagði svo:

- Ég hvíslaði dálitlu að honum, sat svo bara þarna við hliðina á honum og hélt í höndina á honum. Annars er þetta nú bara þessi strákur, svo blíður og góður.

Það var hreint ekki auðvelt að sjá hvort Logi væri að grínast eða ekki. Hann var mjög góður leikari. En svo gar hann líka verið algjörlega óútreiknanlegur.

*

Jón Þór hafði kviðið því að hita Þrym í skólanum eftir helgina. En þegar til kom lét Þrymur eins og ekkert væri. Það eina sem hann gerði var að hann sendi Jóninu Freyju harturfullt augnaráð og gerði fokkaerki.

Saur að segja var eins og Þrymur væri dálítið breytur. Hann var einhvern veginn rölegri en áður og ekki með alveg jafnmikla sæla. Það var haft eftir vinum hans að hann væri ástfanginn af einhverri stelpu á Fáskrúðsfirði og eyddi núoróid öllum kvöldum í að tala við hana á MSN.